

Stanowisko Krajowej Rady Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo budowlane oraz ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (projekt PZFD/B-47)

Projekt jest wewnętrznie sprzeczny w zakresie zgodności z Konstytucją RP. Projekt nie zapewnia ani osiągnięcia celu ani skutków opisanych w uzasadnieniu.

Izby ponoszą ogromne koszty związane z organizacją szkoleń dla członków. Liczba szkolonych przez Izbę Inżynierów Budownictwa a więc podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe przekracza 30 tys. osób rocznie. Poprzez skuteczne działanie samorządu zawodowego kilkakrotnie wzrosło czytelnictwo czasopism naukowo-technicznych. Polska Izba Inżynierów Budownictwa przeznaczająca na ten cel ponad 8,5 mln złotych rocznie. Iluzją są twierdzenia, że likwidacja obowiązkowego członkostwa w samorządzie zawodowym spowoduje zainteresowanie byłych członków podnoszeniem swoich kwalifikacji. Wręcz przeciwnie. Wyłącznie instytucjonalne działania samorządu zawodowego mogą zobligować członków do udziału w szkoleniach i do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych.

Koszty wykonywania zadań państwowych w tym związanych z odpowiedzialnością dyscyplinarną i zawodową przekraczają 10 mln złotych rocznie. Koszty ponoszone są obecnie przez samorząd zawodowy i bardzo wysoko oceniane przez ministra właściwego do spraw budownictwa oraz sądy administracyjne wykonujące nadzór instancyjny nad wykonywaniem przez samorząd zadań państwowych.

Po przejęciu obowiązków od wojewodów Izba nadała uprawnienia budowlane 15 601 osobom.

Zniesienie obowiązkowej przynależności do izb nie ma żadnego wpływu na koszty wykonywanej działalności zważywszy, że w stosunku rocznym składki członkowskie wynoszą 360 zł. Ze składek tych pokrywane są koszty wykonywania przez samorząd zadań publicznych nałożonych ustawą i proponowanych także w projekcie do dalszego wykonywania przez samorząd zawodowy. Ze składek tych pokrywane są także świadczenia dla członków, w tym przede wszystkim pokrywane są koszty szkoleń, działalności socjalnej i świadczenia pomocy prawnej.

Projektodawcy z jednej strony znoszą przymus przynależności do izb, z drugiej strony utrzymują przymus istnienia izb bez zapewnienia im środków niezbędnych do wykonywania ustawowo określonych obowiązków.

Rozwiązanie takie zostanie skutecznie zakwestionowane z punktu widzenia zgodności z przepisami Konstytucji R.P.

Trudno odgadnąć jakim kluczem posługiwał się autor zmian dokonując wyboru przepisów podlegających nowelizacji i pozostawiając nie znowelizowane przepisy pozostałe.

Zadziwiający, nieznanym dotychczasowemu ustawodawstwu, jest pomysł nadawania uprawnień budowlanych przez dwa rodzaje organów.

Nie do zaakceptowania z punktu widzenia legalności działania organów państwa, zasady równości wobec prawa a także zaufania obywatela do państwa jest sytuacja w której tę samą sprawę mogą jednocześnie rozstrzygać różne organy. Rodzi to podstawowe ryzyko wydawania decyzji nieważnych z mocy prawa w rozumieniu K.p.a. Projekt całkowicie pomija problemy związane z dualizmem organów. Wystarczy, że ta sama osoba złoży jednocześnie do wojewody i do izby wnioski o nadanie uprawnień budowlanych. Jedna z decyzji będzie nieważna w rozumieniu K.p.a. ponieważ ta sama sprawa obywatela nie może być rozstrzygana więcej niż jedną decyzją. Jest to jedynie drobny przykład problemów spowodowanych dualizmem organów wprowadzanym w projekcie.

Rozwiązanie takie zostanie skutecznie zakwestionowane z punktu widzenia zgodności z przepisami Konstytucji R.P.

Przeniesienie przepisów dotyczących obowiązkowego ubezpieczenia OC z ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów do ustawy Prawo budowlane niesie za sobą znacznie poważniejsze skutki niż wskazane w uzasadnieniu.

Projektodawca całkowicie pominął stan faktyczny obowiązujący obecnie. Projektodawca wskazuje na skutek nowelizacji polegający na obniżeniu kosztów działalności inżynierów budownictwa podczas gdy wprowadza przepisy, które te koszty zdecydowanie podwyższą. Wystarczy wskazać, że działanie izby inżynierów budownictwa na rzecz swoich członków doprowadziło do zawarcia zbiorowego ubezpieczenia OC ze składką 80 zł. rocznie. Cena rynkowa takiego ubezpieczenia indywidualnego jest od kilku do kilkunastokrotnie wyższa. Osoba nie będąca członkiem izby będzie zmuszona do ubezpieczenia indywidualnego i do poniesienia wyższych od dotychczasowych kosztów a w konsekwencji do wzrostu kosztów świadczonych przez inżynierów usług.

Jedyna zmiana w ustawie o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów polega na skreśleniu art. 6 podczas gdy pozostają w mocy wszystkie pozostałe przepisy ustawy.

Ustawodawca może regulować w ustawie zasady działania samorządów zawodowych jedynie w sytuacji, gdy przynależność do nich jest obligatoryjna. W pozostałych sytuacjach wyłączną wolą członków są zasady działania, zadania i organizacja samorządu zawodowego (z reguły działającego jako stowarzyszenie).

Sprzeczne z Konstytucją RP byłoby nakładanie ustawą na ustawowo i z mocy prawa utworzony samorząd zawodowy, zadań o charakterze publicznym przy jednoczesnym pozbawieniu (nie zapewnieniu) źródeł finansowania.

Należy też podkreślić, że tego rodzaju organizacje mogą orzekać wyłącznie w sprawach członków a nie osób trzecich, co stoi w sprzeczności z obowiązkami nałożonymi (pozostawionymi) na samorząd w zakresie nadawania uprawnień budowlanych, interpretacji uprawnień wydanych wcześniej, nadawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego, nadawanie uprawnień budowlanych cudzoziemcom, czy też odpowiedzialności zawodowej w budownictwie.

Samorząd nie może orzekać w tych sprawach, jeżeli orzeczenia nie miałyby dotyczyć członków, co wprost wynika z pozostałych w mocy przepisów ustawy.

Konsekwencją takiego działania będzie, że np. osoby winne spowodowania katastrof budowlanych nadal będą wykonywać samodzielne funkcje techniczne w budownictwie ponieważ nie będą mogły być karane w trybie odpowiedzialności zawodowej tylko z tego względu że nie będą członkami izby która wydała im uprawnienia budowlane.

Ustawodawca powoduje sytuację zagrażającą bezpieczeństwu obywateli i skutkującą bezkarnością winnych rażąco naruszających zasady bezpieczeństwa w budownictwie.

Należy podkreślić, że w/w zadania wykonywali już wcześniej wojewodowie i Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego. Obecnie, gdyby samorząd miał być likwidowany jako obligatoryjny, te organy państwowe powinny ponownie wziąć na siebie te obowiązki i pokryć związane z tym koszty zatrudnienia pracowników, zapewnienia im stanowisk pracy i sfinansowania kosztów prowadzonych postępowań.

Z całą pewnością byłoby to sprzeczne z ideą taniego państwa i generowałoby wymierne skutki budżetowe. Należy też podkreślić, że zaprzepaszczono by poniesione przez członków izb ze składek członkowskich koszty przygotowania kadr i utworzenia stanowisk pracy dla osób obecnie wykonujących zadania państwowe w samorządach zawodowych.

Z całą pewnością przedstawiony projekt jest niedopracowany i wewnętrznie sprzeczny. Likwidacja obligatoryjnych samorządów zawodowych musiałaby skutkować uchynieniem w całości ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów i obciążeniem określonych organów państwowych obowiązkami dotychczas wykonywanymi przez samorząd.

Sprzeczne z Konstytucją RP byłoby zniesienie obligatoryjności samorządu przy pozostawieniu jego publicznoprawnych kompetencji.

Ze względu na powagę zastrzeżeń o charakterze generalnym na tym etapie prac legislacyjnych zbędne jest zgłaszanie szczegółowych uwag legislacyjnych. Należy jedynie zasygnalizować, że projekt zawiera szereg wad o charakterze techniczno legislacyjnym.

Mając powyższe na względzie wyrażamy opinię, że w przedstawionej formie projekt nie nadaje się do dalszych prac legislacyjnych.

Prof. Zbigniew Grabowski
Prezes Krajowej Rady PIIB

⋮